

DOCHO MIHAILOV BETWEEN TRUTH AND MYTHS⁷⁵**Valentin Sabkov****Phone:** +359 889 988 077**E-mail:** valyos@yahoo.com

Abstract: In the struggle for the liberation of Southern Dobrudzha many Bulgarians were involved. Some of them are forgotten and others are glorified. These days, truth is slowly emerging from oblivion. One of these people is Docho Mihailov. For some, he's a great hero, but for others, that's not true. Many legends have been created around his name. Gani Ganev, Ivan Georgiev, Petar Todorov, Stanka Georgieva have written about him. They all wrapped him in the halo of God. This post examines the truth and myths surrounding Docho Mihaylov. Everything is based solely on archival documents. The main thesis, argued through the analysis of unknown archival documents, is the revelation of the historical truth about the place and role of Docho Mihaylov in the national liberation movement in Southern Dobrudzha during the period of Romanian dependence.

Keywords: Southern Dobruja, Docho Mihailov, myth, reality, archival documents.

ВЪВЕДЕНИЕ

Темата за Вътрешната добруджанска революционна организация (ВДРО) става болезнено актуална в наши дни. Годици наред е насаждана теорията, че това е една бандитска и фашистка организация и основен борец за свободата на Добруджа е Добруджанската революционна организация (ДРО), действала под ръководството на комунистите. В последните години авторът на тази публикация откри в българските, руски и румънски архиви документи, които хвърлят нова светлина върху историята на ВДРО и ДРО.

В представеният доклад се прави опит да се разграничат истините и митовете около Дочо Михайлов. Авторът въз основа на задълбочен анализ на документи и литература е открил огромни несъответствия между всичко публикувано за въпросното лице от 1944 г. до наши дни и откритото сред архивните документи. Наистина има фрапиращи митове, дори лъжи.

Основните автори и изследователи, работили по темата за Дочо Михайлов и националноосвободителните борби в Южна Добруджа са Иван Георгиев (комунист и участник в повечето събития от онова време), Гани Ганев (историк, ползвал специално разрешение от ЦК на БКП за работа по темата), Петър Тодоров (историк и също със специално разрешение), Станка Георгиева (историк) и Любомир Златев (историк и разкрил част от истината за събитията).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Основно в случая ще се занимаем с историята на Дочо Михайлов.

През м. юли 1955 г. е предоставено разрешение на български творци и писатели да получат достъп до полицейските архиви преди 1944 г. с цел събиране на материали за написване на биографични очерци на загиналите в борбата.⁷⁶ Съответно е представен списък с имената на такива загинали. Интересното е, че името на Дочо Михайлов е в самия край на този списък и то написано с ръка⁷⁷. Да отбележа, че Димитър Дончев-Доктора заема едно от първите места. Първият, който пише биография на Дочо Михайлов е Иван Георгиев, участник в събитията (Georgiev, Genchev 1966). Отново има нещо интересно, което води до

⁷⁵ Докладът е представен на заседание на секция „Филология“ на 62-та международна научна конференция „Нови индустрии, дигитална икономика, общество – проекции на бъдещето – VI“, проведена във Филиал – Силистра на Русенски университет „А. Кънчев“, на 27 октомври 2023 с оригинално заглавие на български език: ДОЧО МИХАЙЛОВ МЕЖДУ ИСТИНАТА И МИТА

⁷⁶ КРДОПБГДСРСБНА, ф. 8, оп. 1

⁷⁷ Пак там.

размисъл. Материалът е даден за редакция и печат през 1963 г., но получава официално разрешение за печат едва през 1966 г.

За детството и училищните години посочените изследователи нямат различия. Иван Георгиев пише, че Дочо е участвал във Войнишкото въстание и след неговия разгром, заедно с хиляди други български войници е уволнен и отправен към родното му място. Станка Георгиева твърди, че той е уволнен на 30 октомври 1918 г. и след това записва право в СУ, но заради участието си в борбата се отказва да учи (Georgieva 1981; Georgieva 2011). Истината е, че той наистина е записан за студент в СУ на 28 октомври 1918 г. въз основа на зрелостно свидетелство от Силистренската гимназия от 25 септември 1918⁷⁸. Следователно той няма как да е уволнен от армията на 30 октомври. Няма как да е участвал във Войнишкото въстание след като си е получил свидетелството в Силистра на 25 септември, а въстанието започва на 24 септември. Дочо Михайлов, както много други военнослужещи по това време, въз основа на закон, е записан за студент като участник във войната и награден с военни отличия. На 19 февруари 1921 г. е отписан по свое желание. Не е посещавал изобщо лекции и не е държал изпити. Трябва да се подчертае, че през 1921 г. все още ВДРО не е създадена, а на територията на Южна Добруджа безчинстват само бандитски групи.

Иван Георгиев и Станка Георгиева твърдят, че Дочо Михайлов през есента на 1920 г. е изпълнил куриерска задача до Одеса. Твърди доказателства те не представят. Георгиева казва, че това е потвърдено от Йордан Панов - Шемшето. За съжаление спрямо Станка Георгиева написаното от него напълно отрича този мит или лъжа. Йордан Панов единствено споменава Дочо Михайлов под черта в бележки, че е бил вероятно куриер по канал Варна-Добруджа. Никъде не казва, както твърди Георгиева, че е бил на курсове за подривници в Одеса (Panov 1970). В СССР и Руската федерация дори в наши дни има голяма бюрокрация. Всичко се записва и съхранява в архивите. Наистина за разлика от споменатия Йордан Панов, Дочо Михайлов никога, дори под псевдоним, не е бил в Съветска Русия. Това е факт, който е проверен от авторът на този доклад лично в архивите в Москва и Одеса.

Стигаме до един извод. Всички тези автори преписват на Дочо Михайлов изключителна дейност, която при една по - сериозна проверка в архивите излиза, че не е истина.

През м. май 1923 г. е създадена Вътрешната добруджанска революционна организация (ВДРО). Гани Ганев (Ganev 1980), Иван Георгиев (Georgiev 1962; 1967) и Петър Тодоров (Todorov 1992) коректно представят фактите, такива каквито са отразени в архивните документи в българските архиви⁷⁹. Това е доклад на Върбан Петров и Дочо Михайлов от 1924 г., в който се казва, че „Дочо Михайлов, Слави Алексиев и Стефан Боздуганов съставляват Централен комитет вътре и се ползват с правата на последния до като се намират в вътрешността на Добруджа“⁸⁰. За съжаление те също скриват фактите от своите партийни другари. Единствено Станка Георгиева (Georgieva 1981; Georgieva 2011) отново си позволява да изопачи истината, като този път посочва за свой източник Иван Георгиев. Тя заявява, че „Дочо Михайлов е определен за организатор на ЦК и за главен воевода на четите. От този момент върху неговите плещи лягат задачата и отговорността за добруджанското освободително движение“. Каква е истината? Тя съществува в доклад на Коста Янков до Москва. В него се казва: „На румънска територия остават др. Д. Михайлов и Сл. Алексиев, Ст. Боздуганов се явява върховен ръководител на четите“⁸¹. Това е истината, която години наред е премълчавана.

Следва участието на Дочо Михайлов във въстанието през септември 1923 г. Той отдавна е бил свързан с комунистическата организация във Варна. Трябвало е да вземе участие в завладяването на казармите през нощта на 22 срещу 23 септември. Тази акция напълно се проваля. Това коректно е отбелязано от тримата автори. Отново Станка

⁷⁸ Архив на СУ „Св. Кл. Охридски“, ф. 16, оп. 2

⁷⁹ ЦДА, ф. 2123К, оп. 1

⁸⁰ Правопис запазен

⁸¹ РГАСПИ, ф. 495, оп. 25

Георгиева изопачава фактите и говори за героични действия на Михайлов. Даже намесва и другарите му от Добруджанската чета. Няма никаква истина в това и то е доказано⁸².

Гани Ганев и Петър Тодоров твърдят, че единствените писмени сведения от Дочо Михайлов са един негов доклад, написан след поредното връщане на четниците от Добруджа. Истината е, че съществуват официални писмени показания пред полицията от Дочо от 1925 г.⁸³. В този случай няма нищо написано от Станка Георгиева. Факт е, че Ганев и Тодоров твърдят и за Димитър Дончев - Доктора, че той никога не е давал показания пред българската и румънската полиция, но съществуват такива. Той всичко признава при задържането му в Румъния, че дори се налага от СССР да предупредят българските комунисти за очаквани провали⁸⁴.

Интересна е ситуацията с намиращото се в българските архиви относно Дочо Михайлов. Всички дейци на ВДРО и ДРО имат съставени полицейски досиета. Единствено неговото липсва. В полицейски преписки след убийството му през август 1926 г. има наличен опис на намереното имущество в чантата му. Всички документи липсват. Има запазени само няколко листа със стихове. По случайност е запазено затворническото му досие, вероятно защото е част от по-голям масив документи. Всичко това показва, че след 9 септември 1944 г. е имало какво да бъде скрито около неговото име.

Загадка е и неговата смърт. Кой всъщност го е убил? Съществува версия, че това е по заповед от Москва, защото се е превърнал в истински бандит по подобие на известния тогава Курдоолу⁸⁵. Претендират също хора от българската полиция и такива, които са свързани с румънските служби по онова време.

Това, че Дочо Михайлов наистина е бил бандит се потвърждава от разказите на много хора. Ще отбележа, че моят дядо, Георги Събков от Алфатар, е бил ятак на ВДРО. Една вечер Дочо Михайлов и Боян Михнев идват в къщата му да търсят злато. Почти успяват да го обесят, за да признае дали има такова. Единствено смелостта на баба ми, която успява да се развика и да привлече вниманието на съседите е причина тези двама „герои“ да избягат⁸⁶.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За Дочо Михайлов и други като него много може да се говори. За съжаление години след години, поколение след поколение е насаждано, че той и ДРО са героите, а всички от ВДРО са фашисти и бандити. Такива са, защото са искали Южна Добруджа да се върне в лоното на Майка България, а Дочо и приятелите са мечтаели тя бъде част от социалистическото братство начело със СССР. Специалисти като Гани Ганев и Петър Тодоров изпълняват заповедите на Партията. Иван Георгиев го прави, защото е бил пряк участник в много събития от онези години и има какво да крие. Интересно е защо Станка Георгиева е правила такива сериозни опити да фалшифицира историята! Истината бавно излиза на повърхността. Рано или късно всичко ще се знае, но това е дълъг и труден процес.

REFERENCES

Ganev, G. (1962). The Dobruja national liberation movement in the period 1914-1919 – GSU IC, 56. (*Оригинално заглавие: Ганев, Г. (1962). Добруджанското националноосвободително движение в периода 1914-1919 г. - ГСУ ИК, 56*).

Ganev, G. (1959). To the question of the formation of the DRO and its activity until 1933. GSU IK. Item 53. (*Оригинално заглавие: Ганев, Г. (1959). Към въпроса за образуването на ДРО и дейността ѝ до 1933. ГСУ ИК. т. 53.*).

⁸² Варненската окръжна организация на БКП 1893 - 1944. С., 1965

⁸³ ДА, ф. 2124К, оп. 1

⁸⁴ ЦДА, ф. 3Б, оп. 1

⁸⁵ Архив на ФСБ. Без право на споменаване на искиви данни.

⁸⁶ Личен архив на Валентин Събков.

Ganev, G. (1967). Development of the Dobruja national liberation movement during the period 1919-1925. GSU IK, 59. **(Оригинално заглавие:** Ганев, Г, (1967). Развитие на добруджанското национално-освободително движение през периода 1919-1925 г. ГСУ ИК, 59.

Ganev, G. (1980). Emergence and development of the Dobruja national liberation movement 1913–1940. Sofia. **(Оригинално заглавие:** Ганев, Г., 1980. Поява и развитие на добруджанското националноосвободително движение 1913 - 1940. София).

Georgieva, St. (1981). The Dobrudzhan detachment. Sofia. **(Оригинално заглавие:** Георгиева, Ст. (1981). Добруджанската чета. София).

Georgieva, St. (2011). Docho Mihailov - Life is a Legend, or How History Shapes Human destiny. – In: Proceedings of University of Ruse. Ruse, 2011, V. 50, series 10. **(Оригинално заглавие:** Георгиева, Ст. (2011). Дочо Михайлов - живот легенда, или как историята формира човешката съдба. – В: Научни трудове на Русенския университет. Русе, 2011, Т. 50, серия 10).

Panov, Y. (1970). They called us conspirators. Sofia. **(Оригинално заглавие:** Панов, Й. 1970. Наричаха ни конспиратори. София).

Sabkov, V., (2014). Stefan Bozduganov - touches on his biography. - Almanac for the history of Ruse. T. 14. Ruse. **(Оригинално заглавие:** Събков, В. (2014). Стефан Боздуганов – щрихи към биографията му. - Алманах за историята на Русе. Т. 14. Русе.)

Todorov, P. (1992). The liberation struggles of Dobruja. The Dobruja revolutionary organization 1925-1940. Sofia. **(Оригинално заглавие:** Тодоров, П., (1992). Освободителните борби на Добруджа. Добруджанската революционна организация 1925-1940. София).

Todorov, P. (1985). Sixty years since the founding of the Dobruja Revolutionary Organization. Basic aspects of its strategy and tactics. - Dobruja, № 2. **(Оригинално заглавие:** Тодоров, П., (1985). Шестдесет години от основаването на Добруджанската революционна организация. Основни аспекти на нейната стратегия и тактика. - Добруджа, №2).